

Siena★★★

54 498 MIESZKAŃCÓW

Na Porta Camollia widnieje wyryte motto miasta: „Cor magis tibi Sena Pandit”. Kolor ochra (lub „siena palona”) wziął swą nazwę od okolicznych wzgórz, na których jest usytuowane miasto, z widocznymi z daleka wieżą katedralną i Palazzo Pubblico.

- 📍 **Położenie** – 68 km od Florencji (drogą SS2). Dojazd z południa autosrtałą A1 (zjazd Valdichiana), liniami autobusowymi TRA.IN i SITA z Florencji (Via S. Caterina da Siena, okolice S. Maria Novella) oraz pociągiem z północy z Florencji i z południa z Chiusi lub Grosseto.
- 🅑 **Parkingi** – Niełatwo tu zaparkować samochód – za murami jest wiele parkingów, ale nie brak i turystów.
- 👁️ **Zobacz koniecznie** – Simone Martini i Ambrogio Lorenzetti w Palazzo Pubblico.
- 🕒 **Organizacja czasu** – 1 dzień.
- 👤 **Dla dzieci** – Torre del Mangia.
- 🔄 **Zobacz również** – Zob. *VOLTERRA*.

Informacje wstępne

W XIII–XIV w. Siena była niepodległą republiką, w której zakładano banki i kwitł handel. W okresie walk gwelfów z gibelinami miasto pokonało Florencję i zaczęło się rozwijać, co zaowocowało powstaniem najwspanialszych budowli miejskich. Jednak po epidemii dżumy w poł. XIV w. jego potęga zaczęła się chylić ku upadkowi. W Sienie urodziła się mistyczka, **św. Katarzyna** (XIV w.), oraz **św. Bernardyn** (XIV–XV w.), franciszkanin i kaznodzieja.

SZTUKA SIENEŃSKA

Siena stanowiła przeciwwagę dla Florencji nie tylko pod względem politycznym. Gdy we Florencji rodził się styl renesansowy, artyści sienieńscy byli przywiązani do stylu gotyckiego oraz motywów greckich i bizantyjskich charakteryzujących się bogactwem palety. Pierwszym przedstawicielem tej szkoły był **Duccio di Buoninsegna** (1255–1318/19), a jej największym twórcą **Simone Martini** (1284–1344). Inni wielcy artyści to **Pietro** i **Ambrogio Lorenzetti**. Ulubionym tematem malarzy sienieńskich była Madonna z Dzieciątkiem. Jeszcze w XV w., dzięki artystom takim jak **Lorenzo Monaco**, **Giovanni di Paolo** i **Sassetta**, Siena była bastionem malarstwa gotyckiego. Architektura gotycka w Sienie dążyła do lekkości, a artyści często stosowali rozwiązania z charakterystycznymi oknami z podwójnym łukiem. Najlepszym przykładem gotyku sienieńskiego jest fasada katedry, ze zdobieniami Giovanniego Pisana. Siena wydała również genialnego rzeźbiarza w osobie **Jacopa della Quercia** (1371–1438), który umiejętnie połączył lokalny styl gotycki z florenckim renesansem.

Spacer

PIAZZA DEL CAMPO★★★

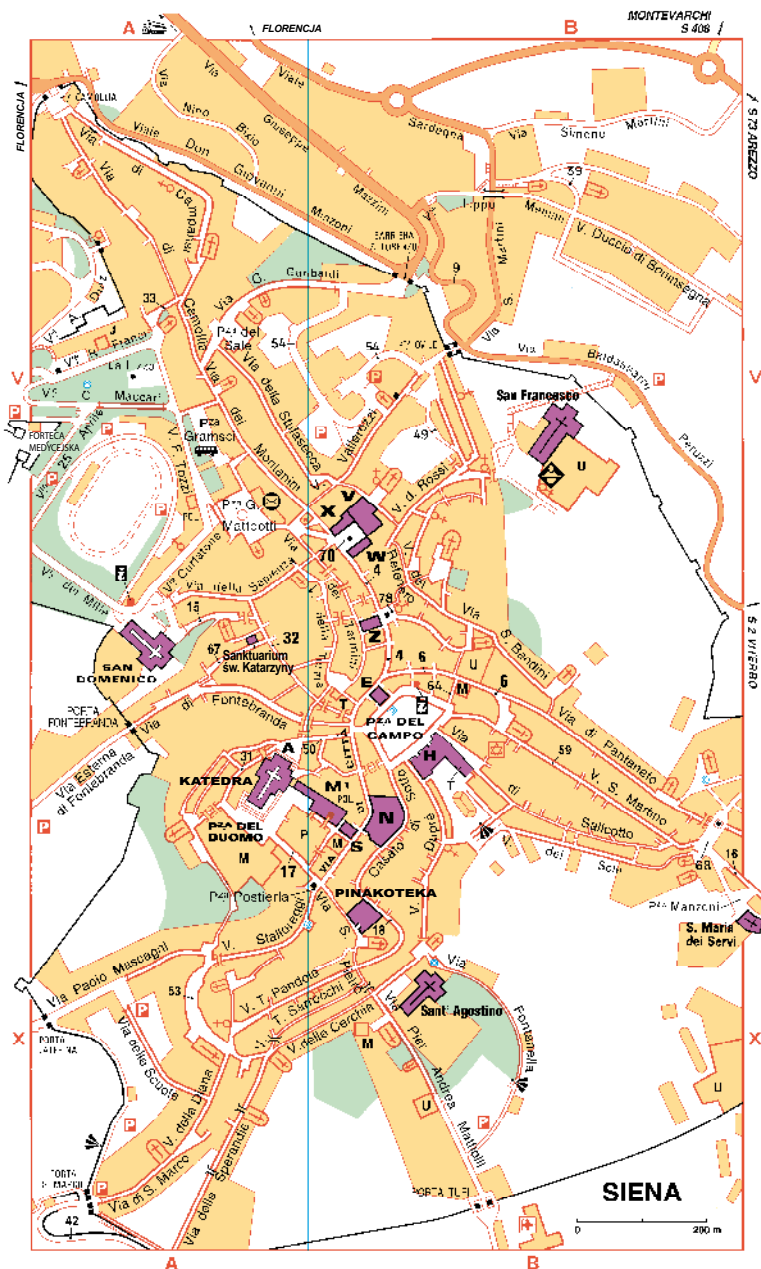
Jest to jeden z najpiękniejszych placów świata o kształcie muszli, pochylony, wyłożony ceglami i zamknięty pierścieniem murów. W jego dolnej części, od Palazzo Pubblico, odchodzi promieniście osiem białych linii, dzielących plac na dziewięć fragmentów (symbol władz sienieńskich, Rady Dziewięciu z XIII–XIV w.). Natomiast w części górnej stoi **Fonte Gaia** zdobiona przez Jacopa della Quercia (obecnie kopia). Dwa razy do roku na placu odbywa się słynna gonitwa **palio delle Contrade**.

Palazzo Pubblico★★★

Zwiedzanie: poł. III–X 10.00–19.00; pozostałe miesiące zadzwonić. 7 EUR, bilet zbiorczy z wieżą i muzeum 10 EUR. ☎ 0577 22 62 30, www.comune.siena.it.

Pałac miejski w stylu gotyckim, powstały w XIII w., został opatrzony herbem IHS (*Jesus Hominum Salvator*) – myślą przewodnią św. Bernardyna.

Torre del Mangia (wys. 88 m), z której można oglądać przepyszną **panoramę★★**, powstała według projektu Lippa Memmiego. Zwiedzanie: poł. III–X 9.30–19.30; pozostałe miesiące 10.00–16.00. 6 EUR, bilet zbiorczy wieża i muzeum 10 EUR. ☎ 0577 22 62 30, www.comune.siena.it.

Banchi di Sopra, V.	BVX 4	Pian d' Ovale	ABV 54	Palazzo Pubblico	BX H
Banchi di Sotto, V.	BX 6	Pian dei Mantellini	AX 53	Palazzo Salimbeni	BV V
Beccafumi, V. D.	BV 9	Porrione, V. del	BX 59	Palazzo Spannocchi	BV W
Camporegio, V.	AV 15	Rinaldini, V.	BX 64	Palazzo Tantucci	BV X
Cantine, V. delle	BX 16	S. Caterina, V. di	AX 67	Palazzo Tolomei	BV Z
Capitano, V. del	AX 17	S. Girolamo, V.	BX 68	Pinakoteka	BX
Casato di Sopra	BX 18	Salimbeni, P.za	BV 70	Sanktuarium św. Katarzyny	AX
Città, V. di	BX	Tolomei, P.za	BV 78	San Domenico	AX
Fusari, V. dei	AX 31	Vittorio Emanuele II, Viale	AV 85	San Francesco	BV
Galluzza, V. della	AX 32			Sant' Agostino	BX
Gazzani, V.	AV 33	Baptysterium S. Giovanni	AX A	Santa Maria dei Servi	BX
Maitani, V. L.	BV 39	Katedra	AX		
Massetana, Strada	AX 42	Loggia dei Mercanti	BX E		
Montanani, V. dei	AV	Museo dell'Opera			
Montluc, V. Biagio di	AV 45	Metropolitana	BX M'		
Orti, V. degli	BV 49	Palazzo Chigi-Saracini	BX N		
Pellegrini, V. di	BX 50	Palazzo Piccolomini	BX S		

Piazza del Campo i wieża przy Palazzo Pubblico

U stóp wieży mieści się **kaplica**, powstała jako wotum po zakończeniu epidemii dżumy, przebudowana potem w stylu renesansowym.

Salę dei Priori np. zdobią ładne freski Spinella Aretina (1407), przedstawiające walki papieża Aleksandra II z Fryderykiem Barbarosą.

W **sali del Mappamondo** zachwycają freski Simona Martiniego: **Majestat** z 1315 r. (pierwsze znane dzieło artysty) oraz oryginalny **portret konny Guidoriccia da Fogliano**.

A w **sali della Pace** – cenne malowidła z początku XIV w., autorstwa Ambrogia Lorenzettiego, ukazujące **Rezultaty Złych i Dobrych Rządów**.

Najciekawszymi elementami zdobniczymi **kaplicy** są: piękna **krata**, freski Taddea di Bartolo oraz **stalle** z początku XV w.

Zwiedzanie

Katedra

Zwiedzanie: III–V 10.30–19.30, nd. i święta 13.30–17.30; VI–VIII: 10.30–20.00, nd. i święta 13.30–18.00. 3 EUR. ☎ 0577 28 30 48, www.operaduomo.siena.it.

Zdobienie bogatej fasady rozpoczął w XIII w. Giovanni Pisano. Jej górna część została wykończona na podobieństwo fasady katedry w Orvieto. Dzwonnica pochodzi z 1313 r. We **wnętrzu** można obejrzeć jedyną na świecie **marmurową posadzkę** z XV–XVI w., ciekawe **stalle** oraz XIII-wieczną **ambonę Nicolì Pisana**.

Warta zwiedzenia jest także słynna **Libreria Piccolomini**, biblioteka, w której znajdują się **freski Pinturicchia** oraz rzeźba rzymska przedstawiająca **Trzy Gracje**.

Muzeum katedralne

Zwiedzanie: 9.30–20.00. Zamknięte: 1 I i 25 XII. 6 EUR, bilet zbiorczy z **Libreria**, **baptysterium**, **oratorium S. Bernardino**, **Museo Diocesano di Arte Sacra** 10 EUR. ☎ 0577 28 30 48, www.operaduomo.siena.it.

Mieści się w murach będących pozostałościami po katedrze, której budowę rozpoczęto w XIV w., ale nigdy nie doprowadzono do końca. Można w nim obejrzeć m.in. oryginalne rzeźby Giovanniego Pisana oraz płaskorzeźby Jacopa della Quercia.

Baptysterium S. Giovanni

(♿) Zwiedzanie: 9.30–20.00. Zamknięte: 1 I i 25 XII. 2,50 EUR, bilet zbiorczy z **muzeum katedralnym**, **Libreria**, **oratorium S. Bernardino**, **Museo Diocesano di Arte Sacra** 10 EUR. ☎ 0577 28 30 48, www.operaduomo.siena.it.

Podczas zwiedzania warto przyjrzeć się gotyckiej fasadzie, XV-wiecznym freskom oraz **chrzcielnicy** wykonanej według projektu Jacopa della Quercia.

Pinakoteka narodowa

(♿) Zwiedzanie: 8.15–19.15, pn., nd. i święta 8.15–13.15. Zamknięte: pn. po południu, 1 I, 1 V, 25 XII. 4 EUR. ☎ 0577 28 11 61.

Mieści się w XV-wiecznym **Palazzo Buonsignori**★ i gromadzi ważne zbiory sztuki sieneńskiej z XIII–XVI w., poczynając od krucyfików Duccia i Simona Martiniego, na dziełach Pinturicchia i Sodomy kończąc.

Via di Città★, Via Banchi di Sopra

Są to urzekające klimatem wąskie uliczki, wzdłuż których wznoszą się ładne kamienice i **pałace**★, np. **Palazzo Piccolomini** wzniesiony w stylu renesansu florenckiego, gotycki **Palazzo Chigi-Saracini** oraz **Loggia dei Mercanti** w stylu gotycko-renesansowym czy XIII-wieczny **Palazzo Tolomei**. Przy **placu Salimbeni**★ mieszczą się **Palazzo Salimbeni** (gotycki), **Palazzo Spannocchi** (renesansowy) oraz barokowy **Palazzo Tantucci**.

Bazylika S. Domenico★

Gotycki kościół klasztorny, w którym św. Katarzyna doznawała objawień.

Ciekawymi zabytkami są tu: renesansowe **tabernakulum**★ w kaplicy św. Katarzyny oraz **freski**★ Sodomy.

Dom św. Katarzyny

Zespół oratoriów, cela świętej i krucyfiks, przed którym otrzymała stygmaty.

Kościół S. Agostino

XIII-wieczny kościół z barokowym wnętrzem, w którym znajdują się **Adoracja Krzyża**★ Perugina oraz **dzieła**★ Lorenzettiego i Sodomy.

Dzwonnica katedry

PH: ORAIN/MICHELIN

Okolice

Opactwo Monte Oliveto Maggiore★★

36 km na północny wschód. Zwiedzanie: 9.15–12.00 i 15.15–18.00 (zimą 17.00). ☎ 0577 70 76 11.

Wielki wirydarz kryje w swych murach **freski**★★ autorstwa **Luki Signorellego** (1498), przedstawiające sceny z życia św. Benedykta oraz **Sodomy** (1508), i freski ukazujące sceny z życia Chrystusa. W opactwie warto także zwiedzić XV-wieczny refektarz, bibliotekę i aptekę.

Na uwagę zasługuje również **klasztorny kościół**, w którym zachowało się barokowe wnętrze, **stalle**★★ z XVI w. Fra Giovanniego da Verona oraz zabytkowa szopka.

Siena – informacje praktyczne

Informacja turystyczna

Piazza del Campo 56, 53100 Siena, ☎ 0577 28 05 51.

Noclegi

☎ **Santuario Casa di S. Caterina Alma Domus** – Via Camporegio 37 – 53100 Siena. ☎ 0577 44 177, faks: 0577 47 601. 🚶 Niektóre pokoje mają balkonik z widokiem na katedrę (2. piętro sanktuarium).

☎ **Albergo Cannon d'Oro** – Via Montanini 28 – 53100 Siena. ☎ 0577 44 321, faks: 0577 28 08 68, www.cannondoro.com. O właścicielu tego pałacu wspomina Dante w *Boskiej Komedii* (w części o Piekle).

☎☎☎ **Palazzo Ravizza** – Piano dei Mantellini 34 – 53100 Siena. ☎ 0577 28 04 62,

faks: 0577 22 15 97, www.palazzoravizza.it.

📄📄 Elegancja, umeblowanie z pocz. XX w. oraz freski i kasetony na sufitach.

Restauracje

☎☎ **Osteria la Chiacchiera** – Costa di Sant'Antonio 4 – 53100 Siena. ☎ 0577 28 06 31. Rezerwacja. Latem można usiąść na tarasie. W menu potrawy kuchni toskańskiej.

☎☎ **Hosteria Il Carroccio** – Via Casato di Sotto 32. ☎ 0577 41 165. Zamknięte: śr., 15 dni w I, 15 dni w VII. Rezerwacja. Mieści się nieopodal Piazza del Campo i oferuje tradycyjne potrawy sieneńskie.

☎☎ **Trattoria Papei** – Piazza del Mercato 6 – 53100 Siena. ☎ 0577 28 08 94. Zamknięte:

pn. (poza świętami), 10 dni w VII. Typowa sienneńska trattoria. Niewygodowane ceny.

 Antica Trattoria Botteganova – Via Chiantigiana 29 – na północ od Sieny drogą SS408 w kierunku Monteverchi. ☎ 0577 28 42 30. Zamknięte: nd., 3 tyg. I, poł. VII–7 VIII. Rezerwacja. Jedna z najlepszych restauracji w mieście.

W wolnej chwili

Piazza del Campo – Przy placu znajduje się niezliczona ilość kawiarenek.

Nannini – Via Banchi di Sopra 22/24.

Najstojniejsza kawiarnia w mieście serwuje sienneńskie specjały i wspaniałe lody.

Pasticceria Bini – Via Stalloreghi 91/93. Jedna z najlepszych cukierni, w której warto spróbować *panforte margherita* i *oro, copate* (rodzaj gofra).

Viva Bacco!

Enoteca Italiana – Forteca Medycejska.

Państwowa piwnica mająca w ofercie ponad 1000 typów win oraz konferencje i kursy tematyczne.

Zakupy

Antica Drogheria Manganelli – Via di Città 71/73. ☎ 0577 28 00 02. Wina, ciasteczka cantucci, makarony i 80-letni ocet balsamiczny!

Zwiedzanie

Bilet zbiorczy – Torre del Mangia i Palazzo Pubblico 10 EUR; Palazzo Pubblico, Museo dell'Opera del Duomo, baptysterium, Libreria Piccolomini 13 EUR (zimą) i 16 EUR (latem), ważny 7 dni.

Kalendarz

2 lipca i 16 sierpnia odbywa się **palia delle Contrade**, któremu towarzyszą zabawy w mieście. Siena w średniowieczu była podzielona na trzy duże dzielnice, a te na **contrade**, które wystawiają konie do gonitwy na oklep. Wyścig dookoła Piazza del Campo trwa kilka minut, a zwycięzca otrzymuje proporzcyk z wizerunkiem Matki Boskiej, patronki miasta.

Versilia★

Bywali tutaj literaci, jak np. Huxley, którzy uwiecznili piękno krajobrazu apuańskiego, wybrzeża, sosen...

 Położenie – Dojazd autostradą A12 z Genui i A11 z Florencji. Zjazdy: Versilia (do Forte dei Marmi, Pietrasanta, Seravezza i Stazzema) i Viareggio (do Viareggio, Camaiore i Massarosa). Dostać się tu można także pociągiem: dworce Viareggio, Camaiore-Lido, Pietrasanta, Forte dei Marmi oraz autobusem, liniami CLAP (☎ 800 60 25 25,) i LAZZI (☎ 0584 46 234).

 Zobacz koniecznie – Kopalnie marmuru.

 Organizacja czasu – Kilka dni.

 Dla dzieci – Kopalnie marmuru.

 Zobacz również – Zob. LUKKA, PIZA.

Trasy zwiedzania

MARMUR, MORZE, JEZIORO

50 km. Pół dnia.

Jaskinie w Carrara

 W Carrara, największym w kraju, znanym od czasów starożytnych ośrodkiem wydobycia i obróbki słynnych białych marmurów, znajdują się jaskinie, zwane również **Cave dei Fantiscritti**★ (5 km na północny wschód). Będąc w okolicy, warto zajrzeć do miejscowości **Colonnata**★ (8,5 km na wschód) oraz **Marina di Carrara** (7 km na południowy zachód), gdzie odbywa się wydobycie i załadunek marmuru.

Marina di Massa i Marina di Carrara

Ładne miejscowości wypoczynkowe, z architekturą z początku XX w.

Forte dei Marmi

Miejscowość wypoczynkowa, otoczona wspaniałym lasem sosnowym.

Marina di Pietrasanta

Godne polecenia są miejscowości: Focette, Motrone, Tonfano i Fiumetto, a niewątpliwą atrakcją stanowią plaże ciągnące się na długości 5 km, lasy sosnowe, rozwinięta infrastruktura i szlaki rowerowe.

Za Fiumetto, gdzie mieszkał krótko pisarz Gabriele D'Annunzio, rozciąga się lasek zwany **Parco della Versiliana**.

Botero, obywatel nabyty

Botero urodził się w 1932 r. w Kolumbii i często nawiązywał w swej twórczości do sztuki prekolumbijskiej oraz południowoamerykańskiego baroku. Był wielbicielem włoskiego renesansu, dlatego osiedlił się w Pietrasanta. We Włoszech tworzył rzeźby z marmuru, odlewy z brązu, obrazy olejne i freski. Rzeźba Botera, charakteryzująca się obłymi kształtami, wyraża tężyźnię, naiwną zmysłowość, poczucie humoru i – co jest rzadkością we współczesnej sztuce – emanuje pogodnym nastrojem.

Pietrasanta★

Przy Piazza del Duomo stoją zabytkowe budowle: **katedra S. Martino** z białą marmurową fasadą, baptysterium, **dzwonnica**, XVI-wieczny **Palazzo Moroni** i **kościół S. Agostino**. Za XIV-wiecznym **Palazzo Pretorio** i **wieżą** z 1560 r. wznosi się brama **Rocchetta Arighina**.

Freski w **kościółce S. Antonio Abate (della Misericordia)★** przy Via Mazzini, przedstawiające **Bramę do Raju** i **Bramę do Piekieł**, z postaciami współczesnego świata, zostały wykonane przez Fernanda Botera.

Lido di Camaiore☼☼

Sąsiaduje i łączy się z Viareggio. Atrakcję stanowią sosny, nabrzeże oraz Alpy Apuńskie.

Viareggio☼☼

Miejscowość wypoczynkowa słynąca przede wszystkim z plaż. Warto przejść się ulicami Viale Regina Margherita i Viale Guglielmo Marconi, na które wychodzą kamienice w stylu secesyjnym oraz kawiarnia **Gran Caffè Margherita**.

W **Torre del Lago Puccini** (5 km na południowy wschód) Giacomo Puccini napisał większość swych dzieł. W **Villa Puccini** można zobaczyć grób oraz pamiątki po artyście. (♿) **Zwiedzanie:** willa VI–X 10.00–12.30 i 15.00–18.30, IV i V 10.00–12.30 i 15.00–18.00; pozostałe miesiące 10.00–12.30 i 14.30–17.30. **Zamknięte:** pn., XI, 25 XII. 7 EUR. ☎ 0584 34 14 45, www.giacomopuccini.it.

Massaciuccoli★

Via Aurelia (S1), w kierunku Viareggio, do Torre del Lago. Przejeżdżamy przez rezerwat **Migliarino-San Rossore-Massaciuccoli** z lasem, mokradłami i jeziorem, w którym żyją liczne gatunki ryb, żółwie, a przy jeziorze – ptaki.

Versilia – informacje praktyczne

Informacja turystyczna

Consorzio di Promozione Turistica della Versilia Arte Mare, Piazza America 2, 55044 Marina di Pietrasanta (LU), ☎ 0584 20 331, www.artemare.net. Viale Carducci 10, 55049 Viareggio (LU), ☎ 0584 96 22 33.

Noclegi

- ☎☎ **Albergo Dei Cantieri** – Via Indipendenza 72 – 55049 Viareggio. ☎ 0584 38 81 12, faks: 0584 38 85 61. ☑ ☒ ☒ ☒ ☒ Przy lasku sosnowym, w pawilonach i willi.
- ☎☎ **Hotel Arcangelo** – Via Carrara 23. ☎ 0584 47 123, faks: 0584 47 314, www.hotelarangelo.com. **Zamknięte:** X–I. ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ Spokojny lokal, niedaleko morza, z ogrodem i pokojami w stylu lat 50.
- ☎ **Rino** – Via della Chiesa 8 – 55040 **Bargecchia** – 4 km na południe od **Camaiore**. ☎ 0584 95 40 00. **Zamknięte:** wt. (X–VI). Usytuowana w centrum miasta, oferuje smaczne mięsa z grilla i kilka pokoi.
- ☎☎ **Hotel Grande Italia** – Via Torino 5 – **Tofano** – **Marina di Pietrasanta**. ☎ 0584 20 046, faks: 0584 24 350.

Zamknięte: poł. IX–V. ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ Urzędzona w stylu zbliżonym do retro. Króluje w niej prostota i swobodna atmosfera. ☎☎ **Hotel Sylvia** – Via Manfredi 15 – **Lido di Camaiore**. ☎ 0584 61 79 94, faks: 0584 61 79 95, www.hotelsylvia.it. **Zamknięte:** X–III. ☒ ☒ ☒ Prostota i luz, ogród, ładne pokoje, a w menu potrawy domowej kuchni.

Klimat dawnych czasów przy Viale Regina Margherita w Viareggio